

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

rotel 6

DOM
2012-01-11
Meddelad i Umeå

Mål nr
B 933-11

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts dom den 4 november 2011 i mål nr B 2067-11, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagaren Peter Jonsson
Åklagarkammaren i Umeå

Motparter (Målsägande)

1. Eila Forsman

2. Dödsboet efter Riitta Kimfjord

Ombud och målsägandebiträde för 1 och 2: Advokaten Anders Johnsson
Box 137
901 04 Umeå

Klagande (Tilltalad)

Bo STAFFAN Robert Grenholm, 840229-8635
Frihetsberövande: Häktad
c/o Västman
Korpralsvägen 22
904 32 Umeå

Ombud och offentlig försvarare: Advokaten Per Nyberg
Rådhusplanaden 7 A
903 28 Umeå

SAKEN

Mord m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Se sidan 2.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom i ansvarsdelen endast på så sätt att fängelsestraffets längd bestäms till 14 år.
2. Hovrätten fastställer tingsrättens dom i fråga om skadestånd till Eila Forsman.
3. Beslagen ska bestå.
4. Staffan Grenholm ska stanna kvar i häkte till dess fängelsestraffet får verkställas mot honom.
5. Anders Johnsson tillerkänns för sitt uppdrag som målsägandebiträde i hovrätten ersättning av allmänna medel med 29 936 kr, varav 22 292 kr för arbete, 1 657 kr för tidspillan och 5 987 kr för mervärdesskatt.
6. Per Nyberg tillerkänns för försvaret av Staffan Grenholm i hovrätten ersättning av allmänna medel med 41 800 kr, varav 30 125 kr för arbete, 3 315 kr för tidspillan och 8 360 kr för mervärdesskatt.
7. Staten ska svara för kostnaderna för målsägandebiträdet och försvararen i hovrätten.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Staffan Grenholm har yrkat att hovrätten rubricerar gärningen som i första hand grov misshandel och vållande till annans död och i andra hand dråp. Han har yrkat att hovrätten under alla förhållanden nedsätter fängelsestraffets längd.

Staffan Grenholm har även yrkat att hovrätten avslår Eila Forsmans skadeståndstalan. Han har som i och för sig skäliga skadeståndsbelopp vitsordat 25 000 kr om han döms för grov misshandel och 50 000 kr om han döms för dråp eller mord.

Åklagaren och målsägandena, som även i hovrätten biträtt åtalet, har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL**Skuld- och rubriceringsfrågor***Utredningen i hovrätten*

Utredningen i hovrätten är densamma som vid tingsrätten. Videoupptagningar av förhören vid tingsrätten med följande personer har spelats upp: Staffan Grenholm, Johanna Loisel, Per-Arne Westerlund, Markus Johansson, Kenneth Bell, Erik Brändström och Leif Andersson. Den skriftliga bevisning, de fotografier och den rekonstruktionsfilm som åberopades vid tingsrätten har åberopats även här.

Hade Staffan Grenholm uppsåt till att beröva Riitta Kimfjord livet?

Staffan Grenholm har medgett att han berövat Riitta Kimfjord livet genom knivvåld. Hans invändning mot åtalet är att han påstått sig sakna uppsåt till att hon skulle avlida. Han har gjort gällande att våldet utdelades reflexmässigt och att han inte avsåg att döda henne.

Vid bedömningen av Staffan Grenholms invändning bör inledningsvis noteras att det av utredningen framgår att hans verklighetsuppfattning vid gärningstillfället inte var förvrängd på grund av t.ex. psykisk sjukdom. Tvärtom har han kunnat redogöra för händelseförloppet detaljerat och i stora delar i överensstämmelse med vad den övriga utredningen visar. Av Staffan Grenholms egna uppgifter, som i dessa delar helt stöds av de kriminaltekniska och rättsmedicinska utredningarna, framgår således att han utdelade två hugg mot vänster sida av Riitta Kimfjords hals. Hon befann sig då i soffan. Ett av huggen var, som framgår av tingsrättens dom, mycket kraftigt och i sig direkt dödande. Efter att bl.a. ha styrt undan ett bord och därefter flyttat Riitta Kimfjords kropp till golvet, högg Staffan Grenholm en kniv i hennes rygg med sådan kraft att bröstbenet penetrerades. Även detta hugg var i sig direkt dödande.

Staffan Grenholm tillfogade således – även om hela händelseförloppet i och för sig kan ha varit kort – Riitta Kimfjord skadorna vid två tillfällen, dels i soffan, dels på golvet. Han använde dessutom två olika knivar för huggen i halsen respektive hugget i ryggen. Hovrätten kan mot denna bakgrund inte dra någon annan slutsats än att Staffan Grenholm förstod att detta kraftiga knivvåld mot vitala delar av Riitta Kimfjords kropp skulle leda till hennes död. Det är därmed, som tingsrätten funnit, styrkt att Staffan Grenholm uppsåtligen berövade Riitta Kimfjord livet.

Vad är utrett om händelseförloppet?

Hovrätten måste, liksom tingsrätten, konstatera att det inte varit möjligt att med någon större grad av säkerhet utreda orsaken till det som inträffade i Staffan Grenholms bostad.

Staffan Grenholm har gjort gällande att han utförde gärningen på grund av att Riitta Kimfjord, som han var övertygad om var en man, gjorde sexuella framstötningar mot honom. Uppgiften att han trodde att Riitta Kimfjord var en man framstår i sig som mycket märklig sedd i ljuset av att de vittnen som träffade henne under kvällen och natten har berättat att de inte tvivlade på att hon var en kvinna. Å andra sidan går det inte att helt bortse från att Staffan Grenholm redan i anslutning till händelsen berättade

för vittnet Markus Johansson att han hade dödat en man. Alldeles oavsett hur det förhåller sig med den saken kan dock konstateras att frågan saknar betydelse för den straffrättsliga bedömningen. Även om Staffan Grenholm trodde att Riitta Kimfjord var en man som gjorde en invit av sexuell innebörd, påverkar det inte rubriceringen eller straffmätningen i lindrande riktning.

När det sedan gäller det närmare händelseförloppet gör hovrätten följande bedömning.

Staffan Grenholm har, som framgått, uppgett att den utlösande faktorn var att Riitta Kimfjord gjorde närmanden mot honom. Han har gjort gällande att det dödliga våldet utövades i omedelbar anslutning till ett sådant närmande. Hovrätten konstaterar emellertid att Staffan Grenholms berättelse i denna del inte är förenlig med den övriga utredningen.

Av den rättsmedicinska utredningen framgår att Riitta Kimfjord, förutom de dödande skadorna, bl.a. hade över 20 stycken ytliga stickmärken på halsens högra sida. Dessa stickmärken har enligt rättsläkaren Johanna Loisels uppgifter tillfogats vid samma tillfälle som det dödliga våldet mot halsen och ryggen. Denna slutsats stöds även av att inget av vittnena har iakttagit några skador på Riitta Kimfjords hals tidigare under kvällen. Staffan Grenholm har inte velat eller kunnat berätta om hur dessa stickmärken uppkom. Det är emellertid styrkt att det var han som tillfogade henne dem; någon annan person fanns inte i huset. Av Johanna Loisels uppgifter framgår även att den samlade skadebilden och stickmärkenas utseende visar att Riitta Kimfjord måste ha legat stilla under tiden dessa stickmärken tillfogades henne. Hovrätten drar slutsatsen att Riitta Kimfjords medvetandegrad – av okänd anledning – måste ha varit sänkt vid detta tillfälle.

Av den kriminaltekniska utredningen och förhöret med Per-Arne Westerlund framgår vidare att det kraftiga våldet mot halsens vänstra sida, som sannolikt lett till Riitta Kimfjords död, måste ha utövats efter det att hon hade tillfogats skadorna på höger sida. Denna slutsats bygger på att blodet som runnit ut när blodkärlen i halsen skars av, är samlat på ett ställe i soffan. Om Staffan Grenholm skulle ha vänt på Riitta

Kimfjords kropp för att tillfoga henne skadorna på höger sida efter våldet mot den vänstra sidan, skulle detta ha gett upphov till ett mer utspritt blodflöde. I samma riktning, om än svagare, talar Johanna Loises uppgift om att det fanns en tämligen stor underhudsblödning i anslutning till stickmärkena och att en sådan blödning indikerar någon form av blodtryck i kärlen. Av Per-Arne Westerlunds uppgifter framgår även att Riitta Kimfjord inte kan ha rört sig i samband med det kraftiga våldet mot halsens vänstra sida eftersom blodansamlingen i soffan i så fall skulle ha varit mer utspridd. Han har vidare uteslutit dels att Riitta Kimfjord har rört sig när hon i det senare skedet låg på golvet, dels att stickmärkena på höger sida halsen skulle ha tillfogats henne i detta senare skede.

Hovrätten anser mot denna bakgrund att Staffan Grenholms uppgifter om i vilket sammanhang det dödliga våldet utövades är motbevisade. Det är i stället styrkt att han utövade knivvåldet när Riitta Kimfjords medvetandegrad var sänkt i sådan grad att han, utan att hon rörde på sig, kunde sticka henne upprepade gånger på höger sida halsen, för att sedan utdela det dödliga hugget mot vänster sida halsen. Följaktligen utdelades även hugget i ryggen när Riitta Kimfjord på grund av sänkt medvetandegrad var i ett hjälplöst tillstånd.

När det gäller det efterföljande händelseförloppet är det genom Markus Johanssons vittnesmål utrett att Staffan Grenholm bad honom om hjälp att bära upp Riitta Kimfjords kropp från källaren. Staffan Grenholms agerande efter händelsen framstår dock allmänt som mycket förvirrat och splittrat och hans agerande att under natten och morgontimmarna kontakta flera personer har knappast varit ägnat att försvåra upplärandet utan har i praktiken snarare lett till att Riitta Kimfjords kropp påträffades relativt snabbt. Hans agerande efter händelsen talar även i viss mån emot att det var fråga om ett planerat agerande från hans sida.

Hur bör gärningen rubriceras?

Hovrätten har således funnit utrett att Staffan Grenholm uppsåtligt och utan föregående provokation har utövat ett kraftigt och direkt dödande knivvåld mot en

person i ett hjälplöst tillstånd. Gärningen är därmed, som tingsrätten funnit, utan tvekan att bedöma som mord.

Påföljd m.m.

Straffet för mord är sedan den 1 juli 2009 fängelse i lägst tio år och högst 18 år eller på livstid. De allvarligaste fallen av dödligt våld bedöms som mord. Lagstiftaren har genom den förändrade straffskalan avsett att åstadkomma en mer differentierad straffmätning vid mord där hela straffskalan kommer till användning (se prop. 2008/09:118 s. 42 f.). Viss domstolspraxis har utvecklats angående vilka omständigheter som typiskt sett kan sägas tala för ett lägre eller ett högre straff. Bland dessa omständigheter kan exempelvis nämnas *om* gärningen har haft ett kort eller utdraget förlopp, *om* offret känt dödsångest, *om* offret varit i en försvarslös position, *om* mordet har planerats eller *om* det snarare framstår som en impulsgärning, *om* mordet utförts med brutalitet eller grymhet, *om* gärningsmannen har agerat så att offret inte skulle hittas *samt om* mordet begåtts mot en närstående person eller i någons hem.

Liksom vid andra brott bestäms straffvärdet för mord av hur allvarlig gärningen kan sägas vara med hänsyn till samtliga förmildrande och försvårande omständigheter. Påföljden för de minst allvarliga fallen av mord ska därmed bestämmas till tio års fängelse och för de allvarligare fallen av mord till livstids fängelse eller ett fängelsestraff motsvarande de övre delarna av den tidsbestämda straffskalan.

I detta fall finns det omständigheter som talar i såväl lindrande som skärpande riktning. Staffan Grenholm hade såvitt framkommit inte planerat att döda Riitta Kimfjord. Det var fråga om ett kort händelseförlopp. Eftersom Riitta Kimfjords medvetandegrad måste ha varit sänkt vid tidpunkten för mordet, upplevde hon sannolikt inte någon dödsångest. Det är inte fråga om en närstående person som har mördats i sitt hem eller liknande. Staffan Grenholms tämligen irrationella agerande efter mordet, att ringa till flera personer och i vart fall vid ett tillfälle be om hjälp att bära upp den döda kroppen, kan inte anses som en i sammanhanget försvårande omständighet. Dessa omständig-

heter talar i och för sig för att straffvärdet för gärningen ligger i den nedre delen av straffskalan för mord.

Det finns emellertid även klart försvårande omständigheter att beakta. Gärningen har varit oprovocerad. Staffan Grenholm har utövat ett mycket kraftigt och brutalt våld mot den då försvarslösa Riitta Kimfjord. Dessa omständigheter gör att straffvärdet i detta fall ändå klart överstiger straffminimum för mord.

Vid en samlad bedömning av de förmildrande och försvårande omständigheterna anser hovrätten att straffvärdet motsvarar ett fängelsestraff omkring mitten av den tidsbestämda straffskalan för mord. Annan påföljd än fängelse är uppenbarligen inte aktuell. Det saknas skäl att vid straffmätningen frånga gärningens straffvärde. Påföljden bör därför bestämmas till fängelse i 14 år.

För mord är inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse tio år och det är inte uppenbart att skäl till häktning saknas. Staffan Grenholm ska därför stanna kvar i häkte till dess fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Frågan är om Staffan Grenholm vid denna utgång i ansvarsdelen är skyldig att betala skadestånd till Riitta Kimfjords mor Eila Forsman.

Som tingsrätten konstaterat ingår en förälder normalt i den grupp av personer som anses stå den avlidna särskilt nära och därför kan ha rätt till skadestånd för personskada enligt bestämmelsen i 5 kap. 2 § första stycket 3 skadeståndslagen (1972:207). Det får anses föreligga en presumtion för att en förälder lider en personskada vid den typen av uppsåtligt dödande som det är fråga om i detta fall. Det har inte framkommit något skäl att i detta fall frånga presumtionen. Staffan Grenholm är därför skyldig att betala skadestånd till Eila Forsman. Med hänsyn till utgången i ansvarsfrågan råder inte tvist om skadeståndets storlek. Tingsrättens dom i fråga om skadestånd till Eila Forsman ska alltså stå fast.

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

DOM
2012-01-11

B 933-11

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2012-02-08.

I avgörandet, som är enhälligt, har deltagit hovrättspresidenten Anders Iacobæus, hovrättsrådet Mikael Forsgren (referent) och adjungerade ledamoten Patrik Södergren samt nämndemännen Pia Risan och Lars-Erik Malmin.

AVRÄKNINGSUNDERLAG för frihetsberövande finns i hovrättens akt.bilaga 20.

UMEÅ TINGSRÄTT
Målenhet 1

DOM
2011-11-04
meddelad i
Umeå

Mål nr B 2067-11

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Åklagare

Kammaråklagare Peter Jonsson
Åklagarkammaren i Umeå

Målsägande

1. Dödsboet efter Riitta Kimfjord
.
2. Eila Forsman
Granvägen 30
135 52 Tyresö

Målsägandebiträde:

Advokat Anders Johnsson
Ahlgrens Advokatbyrå HB
Box 137
901 04 Umeå

Tilltalad

Bo STAFFAN Robert Grenholm, 840229-8635
Frihetsberövande: Häktad
Bokvägen 14
904 32 Umeå

Offentlig försvarare:

Advokat Per Nyberg
Advokatfirman Per Nyberg AB
Rådhusplanaden 7 A
903 28 Umeå

DOMSLUT

Begångna brott

Mord

Lagrum

3 kap 1 § brottsbalken

Påföljd m.m.

Fängelse 15 år

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138	Nygatan 45	090-17 21 00	090-77 18 30	måndag - fredag
901 04 Umeå		E-post: umea.tingsratt@dom.se		09:00 - 12:00
		www.domstol.se		13:00 - 15:00

Skadestånd

1. Staffan Grenholm ska utge skadestånd till dödsboet efter Riitta Kimfjord med 24 188 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 24 oktober 2011 till dess betalning sker.
2. Staffan Grenholm ska utge skadestånd till Eila Forsman med 50 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 16 augusti 2011 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

I beslag tagna knivar förklaras förverkade. Beslagen ska bestå (Polismyndigheten i Västerbottens län; beslagsliggare 2011-2400-BG1711, p 1-2).

Häktning m.m.

Staffan Grenholm ska stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Per Nyberg tillerkänns ersättning av allmänna medel med 186 578 kr. Av beloppet avser 136 422 kr arbete, 12 840 kr tidspillan och 37 316 kr mervärdesskatt.
 2. Anders Johnsson tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 53 019 kr. Av beloppet avser 40 810 kr arbete, 1 605 kr tidspillan och 10 604 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvaret och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-

YRKANDEN

Åklagaren har yrkat att tingsrätten dömer Staffan Grenholm för mord i enlighet med följande gärningspåstående.

Staffan Grenholm har den 16 augusti 2011 på Bokvägen 14 i Umeå uppsåtligen berövat Riitta Kimfjord livet genom att med kniv hugga eller skära henne i halsen och hugga henne i bålen, varav Riitta Kimfjord tillfogats sådana skador att hon avlidit.

Åklagaren har vidare yrkat att tingsrätten förverkar i beslag tagna knivar.

Dödsboet efter Riitta Kimfjord har i anslutning till åtalet yrkat att tingsrätten förpliktar Staffan Grenholm att till dödsboet betala skadestånd med totalt 24 188 kr, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för stämning till dess betalning sker. Av beloppet avser 18 884 kr begravningskostnad, 2 000 kr kostnad för minnesstund, 1 000 kr kostnad för solist vid begravning och 2 304 kr resekostnad i samband med begravning.

Riitta Kimfjords mor Eila Forsman har i anslutning till åtalet yrkat att tingsrätten förpliktar Staffan Grenholm att till henne betala skadestånd med 50 000 kr avseende psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk), jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 16 augusti 2011 till dess betalning sker.

Staffan Grenholm har medgett ansvar för grov misshandel och vållande till annans död i enlighet med åklagarens gärningspåstående och då gjort gällande att han inte haft uppsåt att döda Riitta Kimfjord. Han har vidare medgett åklagarens yrkande om förverkande av i beslag tagna knivar.

Staffan Grenholm har medgett det skadeståndsyrkande som dödsboet efter Riitta Kimfjord framställt men bestritt Eila Forsmans skadeståndsyrkande.

UTREDNINGEN

Utöver Staffan Grenholms egna uppgifter har den muntliga bevisningen i målet bestått av förhör med kriminalteknikern Per-Arne Westerlund, förhör med sakkunnige rättsläkaren Johanna Loisel samt vittnesförhör med Marcus Johansson, Kenneth Bell, Erik Brändström och Leif Andersson.

Den skriftliga bevisning som åklagaren lagt fram i målet har varit protokoll över kriminaltekniska undersökningar, rättsmedicinsk platsundersökning, rapport från utvidgad rättsmedicinsk obduktion, protokoll från kroppsbesiktning av Staffan Grenholm, analys avseende drogförekomst, sammanställning av Staffan Grenholms telefontrafik, protokoll över knivsammanpassning och skiss över lägenhet.

Rätten har i samband med åklagarens sakframställan samt förhören med kriminalteknikern Per-Arne Westerlund och rättsläkaren Johanna Loisel hållit syn på fotografier tagna på brottsplatsen och i samband med den rättsmedicinska obduktionen samt fotografier på Riitta Kimfjords örhängen och i beslag tagna knivar.

Under förhöret med Staffan Grenholm har rätten på åklagarens begäran hållit syn på en rekonstruktionsfilm.

DOMSKÄL***Riitta Kimfjord är död***

Genom den tekniska och rättsmedicinska utredningen i målet är det klarlagt att Riitta Kimfjord under natten mot den 16 augusti 2011 i källarvåningen på Bokvägen 14 på Teg i Umeå berövades livet genom kraftfullt skarpt huggande och skärande våld mot hennes hals och bål. Våldet mot hennes hals var mycket omfattande och orsakade skador på underliggande strukturer såsom muskulatur, blodkärl, halskotpelare, matstrupe och sköldbrusk. Halsen skars därmed till stora delar av. Våldet mot hennes bål orsakade en skarpkantad sårkanal som gick in i ryggen ovanför det sjunde vänstra revbenet, genom stora kroppspulsåderns övre del med en skarp-

kantad skada på vänstra lungan, genom bröstbenet och ut på bröstkorgens framsida. Det var därmed fråga om ett kraftfullt hugg som gick rakt genom hennes kropp och ut genom bröstkorgen. Vidare utsattes Riitta Kimfjord för visst trubbigt våld mot huvudet samt åsamkades ett stort antal små stickskador på halsens högra sida. Av rapporten från den utvidgade rättsmedicinska obduktionen framgår att fynden och omständigheterna starkt talar för att döden orsakades av förblödning till följd av de skarpkantade skadorna i halskärlen och i stora kroppspulsådern.

Staffan Grenholm tog Riitta Kimfjords liv

Staffan Grenholm har lämnat sin redogörelse för vad som hände under den aktuella kvällen och natten. Han har berättat hur han utanför restaurang Båten sammanträffade med Riitta Kimfjord, som han då uppfattade som en man, hur de slog följe över Kyrkbron mot Teg och hur de slutligen tog en taxi hem till hans bostad på Bokvägen. Han har vidare redogjort för hur det gick till då han dödade Riitta Kimfjord och har då i stort medgett det åklagaren lagt honom till last i gärningspåståendet, men gjort gällande att han inte hade för avsikt att hon skulle dö. Genom hans egen berättelse är det ställt utom rimligt tvivel att han i källarvåningen i bostaden på Teg berövade Riitta Kimfjord livet. Han har berättat hur han upplevde sig antastad av Riitta Kimfjord när hon hukad över honom strök honom på kinden och uttryckte att hon ville mysa med honom, att han då greppade en stor kniv som låg på rumsbordet och utdelade två knivhugg som träffade Riitta Kimfjord i halsen med kraftig blödning som följd. Han har berättat att han därefter drog ner Riitta Kimfjord på golvet och med en annan kniv utdelade ett relativt kraftfullt hugg i hennes rygg. Hans reaktion ska enligt hans egna uppgifter ha sin förklaring i att han uppfattade det som att han blev antastad av en man, vilket fick honom att känna sig trängd samtidigt som känslor kopplade till en tidigare incident väcktes inom honom. Han kände då ilska och ett ”djävulskt” hat. Tingsrätten noterar att redan Staffan Grenholms egen berättelse beskriver hur han med en kniv uppsåtligen utdelade dödliga hugg mot Riitta Kimfjords hals och därefter avslutade gärningen med ett kraftfullt knivhugg i hennes rygg. Enligt tingsrättens bedömning kan Riitta Kimfjord, som var en relativt

liten och spenslig kvinna, omöjligen ha utgjort ett hot mot Staffan Grenholm i något skede av händelseförloppet. Mot bakgrund av Staffan Grenholms agerande vid gärningen har det uppenbarligen varit fråga om ett direkt uppsåtligt dödande från hans sida.

Staffan Grenholm berättar inte hela sanningen

Som framgått ovan gjorde sig Staffan Grenholm skyldig till ett uppsåtligt dödande av Riitta Kimfjord. Den berättelse som han lämnat har dock enligt tingsrättens mening till vissa delar varit en efterhandskonstruktion. De vittnen som observerat Riitta Kimfjord har samtliga uppfattat och beskrivit henne som en kvinna. Staffan Grenholm har dock bestämt hävdat att han hela tiden uppfattade Riitta Kimfjord som en man och att det skulle kunna förklaras av att hon bl.a. hade viss skäggväxt och en mörk röst. Med hänsyn till de uppgifter som framkommit om Riitta Kimfjords längd, vikt, kroppsbyggnad, hår, klädsel, örhängen m.m. finner dock tingsrätten att det är uteslutet att Staffan Grenholm uppfattat henne som en man när de träffades utanför Båten. Det går däremot inte att utesluta att Staffan Grenholm i ett senare skede av händelseförloppet blivit osäker vad gäller Riitta Kimfjords köns-
tillhörighet, vilket kan ha väckt vissa känslor hos honom. Även Staffan Grenholms uppgifter kring Riitta Kimfjords berusningsgrad och bakgrunden till den mycket korta taxiresan på Teg från Expo Stormarknad till Bokvägen framstår som konstruerade. De vittnen som såg Riitta Kimfjord under natten på Båten och i samband med taxifärden har uppgett att hon var kraftigt berusad. Detta får starkt stöd av den uppmätta alkoholkoncentrationen om 4,15 promille i Riitta Kimfjords blod. Vidare har det av taxichaufförens berättelse framgått att det var Staffan Grenholm som var aktiv i samband med taxifärden och att Riitta Kimfjord närmast halvsov i baksätet. Dessa uppgifter talar med styrka mot vad Staffan Grenholm uppgett om att det var Riitta Kimfjord som var drivande bakom taxifärden till hans bostad och att han egentligen inte hade något som helst intresse av att hon skulle följa med honom hem. Det framstår i stället som tydligt att Staffan Grenholm var intresserad av att Riitta Kimfjord skulle följa med honom hem till bostaden.

Vad sedan gäller själva händelseförloppet i bostadens källarvåning framstår Staffan Grenholms uppgift om att han sedan tidigare hade två relativt stora knivar liggande på rumsbordet som osannolik. Det går dock inte för tingsrätten att fastställa att denna uppgift är oriktig. Staffan Grenholm har redogjort för de knivhugg som han utdelade mot Riitta Kimfjords hals och rygg. Av den rättsmedicinska utredningen har det dock framgått att Riitta Kimfjord även hade ett mycket stort antal ytliga stickmärken på halsens högra sida. Staffan Grenholm har inte förklarat hur Riitta Kimfjord fått dessa stickskador. Av den tekniska och rättsmedicinska utredning får det anses klarlagt att Riitta Kimfjord tillfogades stickskadorna tidsmässigt före det dödliga knivhugget mot halsens vänstra sida och att hon mot bakgrund av skadornas utseende måste ha legat helt stilla när knivsticken tillfogades henne. Den beskrivning som Staffan Grenholm lämnat av skeendet strax före knivhuggen mot Riitta Kimfjords hals kan därmed inte vara korrekt. Riitta Kimfjord måste uppenbarligen ha befunnit sig i någon form av hjälplöst eller liknande tillstånd när Staffan Grenholm berövade henne livet. Detta stöds även av det faktum att Riitta Kimfjord enligt det rättsmedicinska utlåtandet inte hade några s.k. avvärjningsskador på armar eller händer. Vidare talar skadebilden starkt för att ytterligare trubbigt våld utövats mot Riitta Kimfjords huvud, något som Staffan Grenholm valt att inte berätta om.

Motiv och planering är höljt i dunkel

Staffan Grenholm har som tingsrätten ser det inte gett någon rimlig förklaring till sitt handlande och dödandet har skett utan någon föregående provokation från Riitta Kimfjords sida. Vissa omständigheter talar för att ett motiv kopplat till en osäkerhet kring Riitta Kimfjords könstillhörighet kan ha förelegat då Staffan Grenholm uttalat en viss homofobisk inställning. Enligt tingsrättens bedömning går det dock inte att dra några säkra slutsatser i denna del. Vidare konstaterar tingsrätten att syftet med och innebörden av det SMS som Staffan Grenholm under natten skickade till sin bror inte är helt lätt att fastställa. Samtidigt som meddelandet ger ett starkt intryck av att Staffan Grenholm hade bestämt sig för att göra något mot Riitta Kimfjord är meddelande i vissa avseenden något tvetydigt. Vidare är det inte helt klarlagt i

vilket skede av händelseförloppet som meddelandet skickades. Sammantaget konstaterar tingsrätten att det inte heller i denna del går att dra några säkra slutsatser.

Staffan Grenholm gjorde sig skyldig till mord

Den som uppsåtligen berövar annan livet ska dömas för mord, såvida inte brottet med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller annars är att anses som mindre grovt. Några omständigheter som föranleder tingsrätten att anse brottet som mindre grovt föreligger inte. Staffan Grenholm ska därför fällas till ansvar för mord.

Fängelse

Straffet för mord är fängelse på viss tid, lägst tio år och högst arton år, eller på livstid.

Av 30 kap. 6 § brottsbalken följer att den som har begått ett brott under påverkan av en allvarig psykisk störning i första hand ska dömas till en annan påföljd än fängelse. Rättspsykiatrisk undersökning har företagits i målet. I den rättspsykiatriska bedömningen, daterad den 24 oktober 2011, intygas att Staffan Grenholm inte har begått den åtalade gärningen under påverkan av en allvarig psykisk störning och att han inte lider av en allvarig psykisk störning. Undersökningsteamet som var enigt i denna bedömning konstaterar att Staffan Grenholm vid tidpunkten för gärningen uppfyllde de diagnostiska kriterierna för alkoholmissbruk och alkoholintoxikation, vilket inte uppfyller kriterierna för en allvarig psykisk störning. Av den rättspsykiatriska bedömningen framgår vidare att det i Staffan Grenholms personlighet finns en del antisociala drag med svårigheter att sätta sig in i andras situation och en tendens att lägga ansvaret utanför sig själv. De generella kriterierna för personlighetsstörning är dock inte uppfyllda.

Tidsbestämt straff

Staffan Grenholm ska mot bakgrund av vad som anförts ovan i enlighet med 3 kap. 1 § brottsbalken dömas till fängelse på viss tid eller på livstid. Av bestämmelsen framgår inte vad som ska vara den normala påföljden för mord, utan valet mellan tidsbestämt straff och livstidsstraff måste grundas på en samlad bedömning i varje enskilt fall. Även om den gärning som Staffan Grenholm gjort sig skyldig till varit allvarlig och haft makabra inslag finner tingsrätten, med beaktande av den restriktiva domstolspraxis som utvecklats vad gäller påföljdsvalet vid mord, att aktuell gärningen inte ska föranleda fängelse på livstid.

15 års fängelse

Vid bedömningen av gärningens straffvärde antecknar tingsrätten särskilt följande. Staffan Grenholm tog med sig den kraftigt berusade Riitta Kimfjord hem till sin bostad på Teg och valde där att avsluta hennes liv. Han utövade ett mycket brutalt våld mot Riitta Kimfjord och hon var på grund av sitt tillstånd helt försvarslös. I ett skede har våldsutövningen uppenbarligen varit så kraftfull att skaftet till den kniv som Staffan Grenholm använde sig av gick sönder. Riitta Kimfjord har inte utgjort något som helst hot mot Staffan Grenholm och hon har inte heller haft någon fysisk möjlighet att värja sig mot hans angrepp. Av det rättsmedicinska obduktionsprotokollet och de bilder rätten tagit del av framgår det att Riitta Kimfjord tillfogades omfattande skador efter något som bevisligen var en fasansfull gärning.

Staffan Grenholm har efter knivhuggen mot Riitta Kimfjords hals agerat på ett i närmast kallblodigt sätt. Han har omgående plockat undan soffplymåer, styrt undan rumsbordet och rullat ihop den matta som låg framför soffan, allt i syfte att förhindra att dessa skulle bli nerblodade. Han har i det skedet haft god tid på sig att besinna sig, men har i stället dragit ner Riitta Kimfjord på golvet och där valt att med ett kraftfullt hugg driva en kniv rakt genom hennes kropp. Av utredning har det vidare blivit tydligt att Staffan Grenholm efter dödandet haft för avsikt att forsla

bort Riitta Kimfjords kropp i syfte att dölja mordet, något som han trots omfattande telefonkontakter aldrig fick möjlighet att fullfölja.

Vid en samlad värdering av samtliga dessa omständigheter konstaterar tingsrätten att straffvärdet uppgår till 15 års fängelse.

Skadestånd ska utgå

Har personskada lett till döden ska enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen ersättning betalas för begravningskostnad och, i skälig omfattning, annan kostnad till följd av dödsfallet, förlust av underhåll och personskada som till följd av dödsfallet åsamkats någon som stod den avlidne särskilt nära.

Staffan Grenholm har medgett det skadeståndsanspråk som dödsboet efter Riitta Kimfjord framställt. Han har dock bestritt Eila Forsmans skadeståndsyrkande avseende psyksikt lidande då hon, i lagens mening, inte stod Riitta Kimfjord särskilt nära. För det fall tingsrätten finner att skadeståndsskyldighet föreligger har han medgett att betala 50 000 kr vid uppsåtligt dödande.

Berättigad till skadestånd är den som stått den avlidne särskilt nära. Regleringen tar främst sikte på make, registrerad partner, sambo, barn och förälder. I första hand avses medlemmar i samma etablerade hushållsgemenskap. När vuxna barn med eget boende avlider får dock även föräldrarna ersättning om det förelegat en normal och sedvanligt relation.

Dödsboets skadeståndsyrkande avseende begravningskostnader m.m. har medgetts i dess helhet och ska dömas ut. Eila Forsman synes ha haft en normal och sedvanlig relation till sin dotter. Hon är mot bakgrund härav, i sin egenskap av mor till Riitta Kimfjord, berättigad till ersättning för psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk). Yrkat belopp är vitsordat och ska dömas ut.

Förverkande

Åklagarens särskilda yrkande om förverkande av i beslag tagna knivar har medgetts av Staffan Grenholm. Yrkandet är lagligen grundat och ska bifallas.

Kvarbli i häkte

Då det för mord inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år och då det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas ska Staffan Grenholm stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

För tingsrätten

Anders Alenskär

I avgörandet, som är enhälligt, har deltagit rådmannen Anders Alenskär och tre nämndemän.

Avräkningsunderlag, se aktbilaga 55.

Anvisning för överklagande, se bilaga 1 (DV 400)

Den som vill överklaga domen ska göra detta skriftligen. Överklagandet, som ska vara adresserat till Hovrätten för Övre Norrland, ska ha inkommit till tingsrätten senast den 25 november 2011. Det krävs prövningstillstånd om bara skadeståndsfrågor överklagas.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,

5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt
6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Överklagande görs skriftligen.

Skrivelsen ska ställas till Högsta domstolen. Den ska emellertid inlämnas eller insändas till hovrätten (adress se nedan).

Skrivelsen ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i det överklagade avgörandet vid hänvisningen till denna bilaga. Någon tidsgräns gäller dock inte för klagan över beslut om häktning, kvarhållande i häkte, tillstånd till restriktionen enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller åläggande av reseförbud.

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Krav på prövningstillstånd gäller dock inte överklaganden av Justitiekanslern eller någon av riksdagens ombudsmän i mål där allmänt åtal förs.

Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd krävs i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i ett av dem, får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål.

Ett överklagande bör vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller dennes ombud och ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande (dom, beslut eller utslag) som överklagas (hovrättens namn, målets nummer och dagen för avgörandet),
2. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
3. varför klaganden anser att avgörandet ska ändras,
4. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

rotel 6

AVRÄKNINGSUNDERLAG

2012-01-11

Umeå

Aktbilaga

Mål nr B 933-11

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 840229-8635	Datum för dom/beslut 2012-01-11
Efternamn Grenholm	Förnamn Bo STAFFAN Robert

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

Datum 2011-08-16	Datum
---------------------	-------

Särskild anteckning

- ☐ Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- ☐ Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Mikael Forsgren

Dok.Id 57637

Postadress
Box 384
901 08 Umeå

Besöksadress
Storgatan 39

Telefon
090-17 20 00
E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se

Telefax
090-13 88 50

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-16:00